

Oifig an Choimisinéara Teanga

Tuarascáil faoi fho-alt 26(5) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla,
2003

do Thithe an Oireachtais

maidir le

cur i bhfeidhm moltaí imscrúdaithe a rinneadh faoi fho-alt 21(c)
d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003

Iarnród Éireann

Nollaig 2013

CLÁR

- CAIBIDIL 1** – Cúlra
- CAIBIDIL 2** – Achoimre ar na hImscrúduithe
- CAIBIDIL 3** – An Próiseas Iniúchta
- CAIBIDIL 4** – An Chéad Chéim Eile
- AGUISÍN A** – Tuarascáil Imscrúdaithe
- AGUISÍN B** – Comhfhreagras ó Iarnród Éireann maidir le cur i bhfeidhm mholtaí an imscrúdaithe
- AGUISÍN C** – Comhfhreagras breise ó Iarnród Éireann maidir le cur i bhfeidhm mholtaí an imscrúdaithe

CAIBIDIL 1 – Cúlra

I gcomhréir le fo-alt 26(5) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, ceadaítear dom mar Choimisinéir Teanga tuarascáil a chur faoi bhráid gach Tí den Oireachtas má mheasaim nár chuir comhlacht poiblí i ngníomh aon chuid de na moltaí i dtuarascáil ar imscrúdú a rinne mé.

Baineann an tuarascáil seo le himscrúdú a rinne m'Oifig ar Iarnród Éireann agus a tugadh chun críche le linn na bliana 2010. D'eascair an t-imscrúdú seo as gearán a rinne duine den phobal le m'Oifig faoi chomharthaí éagsúla de chuid Iarnród Éireann a bhí curtha in airde i stáisiún traenach agus carrchlós Inse mar aon le comharthaí tráchta a bhí in úsáid sa cheantar máguaird. Tá an tuarascáil imscrúdaithe sin le fáil mar **AGUISÍN A** a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Tar éis tréimhse réasúnach ama a bheith caite agus fiosruithe cuí déanta agam, tá mé tagtha ar an tuairim go bhfuil moltaí áirithe a rinneadh sa tuarascáil imscrúdaithe sin nach bhfuil curtha i ngníomh go sásúil ag Iarnród Éireann.

Tá sé de dhualgas ormsa mar Choimisinéir Teanga gach beart riachtanach, atá faoi réim m'údaráis, a dhéanamh chun a chinntiú go gcomhlíonann comhlachtaí poiblí forálacha Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. Chomh maith leis sin, tá sé d'údarás agam imscrúdú a dhéanamh chun a fháil amach ar chomhlíon comhlacht poiblí foráil d'aon achtachán eile a bhaineann le stádas nó le húsáid teanga oifigiúil.

In aon chás ina n-eisítear tuarascáil imscrúdaithe, meabhraítear go bhféadfaidh páirtí san imscrúdú, nó aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an imscrúdaithe sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phone dlí i gcoinne an chinnidh. Ní dhearnadh a leithéid d'achomharc i gcás an imscrúdaithe is ábhar don tuarascáil seo.

Tar éis tréimhse réasúnach ama a bheith caite, is gnách le m'Oifig scrúdú a dhéanamh ar an mbealach ina gcuireann na comhlachtaí poiblí na moltaí a d'eascair as aon imscrúdú i bhfeidhm. Tríd an bpróiseas seo, tugtar deis don chomhlacht poiblí cuntas a thabhairt ar an mbealach inar cuireadh moltaí an imscrúdaithe i ngníomh.

Le linn na bliana 2011 agus na bliana 2012, rinne m'Oifig iniúchadh ar an mbealach ina raibh Iarnród Éireann ag cur i bhfeidhm na moltaí a bhí déanta agam sa tuarascáil imscrúdaithe. Cé gur éirigh le hIarnród Éireann cuid mhaith de na moltaí a bhí déanta agam a chur i ngníomh thar tréimhse ama, dheimhnigh siad dom nach raibh sé i gceist an moladh a bhain le húsáid na dteangacha

oifigiúla ar chomharthaí leictreonacha a chur i bhfeidhm ag an tráth seo. D'fhéadfadh a bheith de thoradh ar an gcinneadh sin gur i mBéarla amháin a fheidhmeoidh nach mór gach comhartha leictreonach atá in úsáid ag an gcomhlacht ag stáisiúin ar fud na tíre. Is ar an mbonn sin atá an tuarascáil seo á cur faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

CAIBIDIL 2 – Achoimre ar an Imscrúdú

D'eascair an t-imscrúdú seo as sraith gearán a rinne duine den phobal le m'Oifig maidir le comharthaí éagsúla de chuid Iarnród Éireann a líomhnaíodh nach raibh ag teacht leis na riachtanais teanga faoin reachtaíocht a bhaineann le comharthaíocht. Bhain na gearáin le comharthaíocht i stáisiún traenach, i gclós páirceála agus ag crosaire comhréidh nua ar bhealach an Iarthair, idir Gaillimh agus Inis.

Bhí 3 mhír éagsúla a bhain le dualgais reachtúla teanga i gceist i gcás na gcomharthaí seo i.e. ordacháin faoi fho-alt 95(16) den Acht um Thrácht ar Bhóithre, 1961 (mar atá sonraithe i bhfo-alt 6.1.2 den *Lámhleabhar do Chomharthaí Trácht*), fo-alt 57(1) den Acht Iompair, 1950 agus rialacháin atá déanta in I.R. 391 de 2008 faoi fho-alt 9(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003.

I gcás comharthaí rabhaidh ag crosairí comhréidh, sonraítear sa *Lámhleabhar do Chomharthaí Trácht* gur cheart go mbeadh an téacs dátheangach agus tugtar sampla den téacs cuí.

Seo a leanas mar atá fo-alt 57(1) den Acht Iompair, 1950:

“Ní foláir na buan-fhógraí agus na buan-chomharthaí poiblí uile (lena n-áirítear ainmneacha stáisiún) a bheas á gcothabháil ag an mBord a bheith i nGaeilge ach is cead iad a bheith i nGaeilge agus i mBéarla.”

Seo a leanas mar atá fo-alt 9(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003:

“Féadfaidh an tAire, le rialacháin, a fhoráil gur i nGaeilge, nó i mBéarla agus i nGaeilge, a mhéid a bheidh sonraithe, a bheidh fógairtí taifeadta béil (cibé acu beo nó taifeadta) arna ndéanamh ag comhlacht poiblí, ceanteidil stáiseanóireachta a úsáideann comhlacht poiblí agus ábhar agus leagan amach aon chomharthaí nó fógrán dá chuid agus féadfar forálacha éagsúla a dhéanamh i ndáil le haicmí éagsúla comhlachta, fógairtí béil, stáiseanóireachta, comharthaí nó fógrán.”

Tá Rialacháin faoi úsáid na Gaeilge i gcomharthaíocht na gcomhlachtaí poiblí déanta in I.R. 391 de 2008, le héifeacht ón 1 Márta 2009.

Is léir ó na forálacha reachtúla seo uile go raibh dualgais shonracha ar Iarnród Éireann na comharthaí sin ab ábhar don imscrúdú a bheith curtha ar fáil sa dá theanga oifigiúla.

Ón gcás a chuir Iarnród Éireann i láthair an imscrúdaithe, chonacthas dom gur dócha gur de bharr athruithe in imeacht na mblianta agus míthuiscintí ar an reachtaíocht a tháinig na fadhbanna seo le húsáid teangacha oifigiúla an Stáit ar chomharthaíocht chun cinn.

Sna moltaí a rinne mé sa tuarascáil imscrúdaithe, theastaigh uaim go gcuirfeadh Iarnród Éireann socrúithe i ngníomh a chinnteodh go gcloífi le dualgais reachtúla teanga agus comharthaí á gcur in airde. Lorg mé chomh maith go leasófaí formhór na gcomharthaí ab ábhar don imscrúdú laistigh de thrí mhí ó dháta na tuarascála. Ó tharla comharthaí leictreonacha áirithe a bheith ag brath ar fhorbairt bogearraí don Chóras Faisnéise Custaiméara, mhol mé go leanfaí den fhorbairt sin agus go gcoimeádfaí m'Oifig ar an eolas maidir leis an dul chun cinn.

CAIBIDIL 3 – An Próiseas Iniúchta

Tar éis do thréimhse réasúnach ama a bheith caite ón am a n-eisítear aon tuarascáil imscrúdaithe, scrúdaíonn m’Oifig an bealach ina bhfuil an comhlacht poiblí ag tabhairt faoi fhorfheidhmiú mholtaí an imscrúdaithe. Le linn an phróisis seo, tugtar deis don chomhlacht poiblí freagra oifigiúil a chur ar fáil maidir leis na céimeanna a glacadh go dtí sin chun moltaí an imscrúdaithe a chur i ngníomh.

In imeacht tréimhse míonna, bhí cumarsáid leanúnach idir m’Oifig agus Iarnród Éireann i dtaca leis an gcomharthaíocht ab ábhar don imscrúdú. Sa tréimhse sin, thug Iarnród Éireann gealltanais go gcloífi leis an méid a bhí molta sa tuarascáil imscrúdaithe chomh fada agus a bhain sé le comharthaíocht sa stáisiún traenach, sa chlós páirceála agus ag crosaire comhréidh. Tugadh le fios dúinn, áfach, go bhféadfadh costas suntasach a bheith ag baint le forbairt bogearra nua a chuirfeadh ar chumas an Chórais Faisnéise Custaiméara téacs a sholáthar sa dá theanga oifigiúla ar chomharthaí leictreonacha. Tar éis roinnt comhfhreagrais agus cruinnithe ar an ábhar, ghlac m’Oifig le cur chuige ina ndéanfaí anailís scoipe ar an méid a bhainfeadh le forbairt an bhogearra nua agus ansin go n-aontófaí amchlár ina mbeadh na comharthaí ábhartha ar fáil sa dá theanga oifigiúla. Tháinig an cur chuige seo leis an méid a bhí molta agam sa tuarascáil imscrúdaithe.

Cé nár chloígh Iarnród Éireann go hiomlán leis an amchlár a bhí leagtha amach do leasú na gcomharthaí buana agus sealadacha ab ábhar don imscrúdú, táim sásta gur cuireadh na moltaí ábhartha i bhfeidhm. Mar thoradh air sin, ba é úsáid na Gaeilge agus an Bhéarla ar na comharthaí leictreonacha a thugann faisnéis don phobal an t-aon ghné de mholtaí an imscrúdaithe a bhí fós fágtha gan chomhlíonadh.

Scríobh m’Oifig chuig Iarnród Éireann i mí Dheireadh Fómhair 2012 ag lorg eolais maidir le staid reatha an tionscnaimh. Mar fhreagra ar an litir sin thug Iarnród Éireann le fios go raibh costas an-ard ag baint leis an tionscnamh agus i bhfianaise na géarchéime airgeadais a bhí ag an eagraíocht nach raibh sé i gceist leanúint den tionscadal ag an tráth seo. Tá cóip den chomhfhreagrais sin le fáil in **Aguisín B**. Lorg m’Oifig soiléiriú breise ó Iarnród Éireann maidir le haon obair scoipe nó anailís caiteachais a bhí déanta ag an eagraíocht a thacódh leis an méid a bhí tugtha le fios ag an eagraíocht ag an tráth seo. I bhfreagra a cuireadh ar fáil i mí an Mhárta 2013 agus atá mar **Aguisín C** a ghabhann leis an tuarascáil seo, thug Iarnród Éireann le fios go raibh caiteachas measta €1 milliún ag baint le comharthaíocht leictreonach a dhéanamh iomlán dátheangach. I bhfianaise na

géarchéime airgeadais atá ag gabháil don eagraíocht, tugadh le fios dúinn an athuair nach raibh sé i gceist ag Iarnród Éireann leanúint den tionscadal.

Cé gur léir go bhféadfadh infheistíocht shuntasach a bheith ag baint le comharthaí leictreonacha Iarnród Éireann a leasú, is ceart go dtabharfaí san áireamh an dualgas reachtúil atá ar an eagraíocht comharthaí, lena n-áirítear cinn leictreonacha, atá i mBéarla amháin a bheith i nGaeilge nó dátheangach ón 1 Márta 2013. Eascraíonn an dualgas seo ó na Rialacháin (I.R. 391 de 2008) atá déanta faoi Alt 9(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. Faoi théarmaí na Rialachán seo, bhí os cionn ceithre bliana ag Iarnród Éireann chun an infheistíocht chuí a dhéanamh a d'fhágfadh go mbeifí ag cloí leis an dualgas reachtúil atá leagtha ar an eagraíocht. Mar a sheasann cúrsaí faoi láthair is i mBéarla amháin atá nach mór gach comhartha leictreonach de chuid na heagraíochta.

Is léir dom ón iniúchadh a rinne m'Oifig nach bhfuil an moladh a bhí déanta agam maidir le húsáid na dteangacha oifigiúla ar chomharthaí leictreonacha curtha i bhfeidhm ag Iarnród Éireann agus fágann sé sin gur i mBéarla amháin atá na teachtaireachtaí ar nach mór gach comhartha leictreonach de chuid na heagraíochta i stáisiúin traenach ar fud na tíre. Is sárú follasach é seo ar an reachtaíocht agus tá sé de dhualgas orm an méid sin a thuairisciú do Thithe an Oireachtais.

CAIBIDIL 4 – An Chéad Chéim Eile

Tá sé de chúram ormsa mar Choimisinéir Teanga gach beart riachtanach atá faoi réim m'údaráis a dhéanamh chun a chinntiú go gcomhlíonfaidh comhlachtaí poiblí forálacha Acht na dTeangacha Oifigiúla. Déanaim an méid seo trí fhaireachán a dhéanamh ar chomhlachtaí poiblí, comhairle a chur ar an bpobal maidir lena gcearta faoin Acht agus comhairle a sholáthar do chomhlachtaí poiblí maidir lena n-oibleagáidí faoin Acht.

Nuair a fheictear dom go bhféadfadh faillí a bheith á déanamh ag comhlachtaí poiblí i gcomhlíonadh a ndualgas faoin Acht nó faoi fhorálacha aon achtacháin eile a bhaineann le stádas nó le húsáid na Gaeilge, tá sé de chumhacht agam imscrúdú a thionscnamh ar an ábhar.

Bíonn fionnachtana agus moltaí ina gcuid d'aon tuarascáil a eisím i ndiaidh dom imscrúdú a thabhairt chun críche. Titeann an fhreagracht ar an gcomhlacht poiblí na moltaí sin a chur i bhfeidhm laistigh de thréimhse réasúnach ama nó laistigh d'amchlár sonrath a bhíonn leagtha síos i moltaí an imscrúdaithe. Tá sé de rogha agus de cheart ag aon pháirtí in imscrúdú faoin Acht, nó aon duine eile a ndéanann mo chuid fionnachtana agus moltaí tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí. I gcás an imscrúdaithe is ábhar don tuarascáil seo, ní dhearnadh a leithéid d'achomharc.

Tar éis thréimhse réasúnach ama a bheith caite ón am ar eisíodh tuarascáil an imscrúduithe seo, scrúdaigh m'Oifig an bealach ina raibh na moltaí éagsúla á gcur i bhfeidhm ag Iarnród Éireann. Le linn an phróisis seo, tugadh deis don chomhlacht poiblí freagra a bhreithniú i leith an bhealaigh inar cuireadh na moltaí i ngníomh. Tá cóip den fhreagra sin mar aguisíní leis an tuarascáil seo.

Tar éis dom an cás a athbhreithniú ina iomláine, feictear dom go bhfuil moladh tábhachtach a bhain le húsáid na dteangacha oifigiúla ar chomharthaí leictreonacha nach bhfuil curtha i bhfeidhm go sásúil ag Iarnród Éireann agus nach féidir liomsa, faoi réir na gcumhachtaí atá tugtha dom, aon chéim bhreise a ghlacadh chun a chur ina luí orthu an méid sin a dhéanamh.

Is ar an mbonn sin a leagaim an tuarascáil seo faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

Is ar Thithe an Oireachtais a thiteann sé anois aon chéimeanna breise a thógáil, má mheastar gur cuí sin a dhéanamh.

AGUISÍN A

Tuarascáil faoi alt 26 d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 ar

Imscrúdú faoi fho-ailt 21(c) & 21(f) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

Iarnród Éireann

IM-144C

Ábhar an Imscrúdaithe

Ar sháraigh Iarnród Éireann na dualgais reachtúla teanga atá daingnithe faoi fho-alt 95(16) den Acht um Thrácht ar Bhóithre 1961 (mar atá sonraithe i bhfo-alt 6.1.2 den Lámhleabhar do Chomharthaí Tráichta), faoi fho-alt 57(1) den Acht Iompair 1950 agus faoi fho-alt 9(1) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 i gcás comharthaíocht éagsúil a cuireadh in airde in Inis i gCo. an Chláir.

CLÁR

CAIBIDIL 1 – Cúlra	lch 3
CAIBIDIL 2 – Cás Iarnróid Éireann	lch 5
CAIBIDIL 3 – Osradharc Ginearálta ar an Imscrúdú	lch 6
CAIBIDIL 4 – Tuarascáil, Fionnachtana agus Moltaí	lch 7
CAIBIDIL 5 – Achomhairc chuig an Ard-Chúirt	lch 9
CAIBIDIL 6 – Tuairimí á Lorg	lch 10
AGUISÍN A	
AGUISÍN B	

CAIBIDIL 1

Cúlra

Rinneadh sraith gearán le m’Oifig idir mí na Samhna 2009 agus mí Aibreáin 2010 maidir le comharthaí éagsúla de chuid Iarnróid Éireann a líomhnaíodh nach raibh ag teacht leis na riachtanais teanga faoin reachtaíocht a bhaineann le comharthaíocht. Tá liosta de na gearáin agus cóip de na comharthaí cuí mar AGUISÍN A leis an tuarascáil seo.

Go bunúsach, theastaigh uaim de thoradh an imscrúdaithe seo a bheith ábalta cinneadh a dhéanamh ar sháraigh Iarnród Éireann na dualgais teanga atá daingnithe faoin reachtaíocht éagsúil a bhaineann leis an ábhar seo.

Tá 3 mhír éagsúil a bhaineann le dualgais reachtúla teanga i gceist i gcás na gcomharthaí atá faoi chaibidil anseo i.e. ordúcháin faoi fho-alt 95(16) den Acht um Thrácht ar Bhóithre 1961 (mar atá sonraithe i bhfo-alt 6.1.2 den Lámhleabhar do Chomharthaí Tráchta), fo-alt 57(1) den Acht Iompair 1950 agus rialacháin atá déanta in I.R. 391 de 2008 faoi fho-alt 9(1) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Seo a leanas mar atá an dualgas reachtúil teanga faoi fho-alt 95(16) den Acht um Thrácht ar Bhóithre 1961 mar atá sonraithe i bhfo-alt 6.1.2 den Lámhleabhar do Chomharthaí Tráchta maidir le comharthaí rabhaidh ag crosairí comhréidh:

“Text should be bilingual.”

Tá sampla tugtha sa Lámhleabhar do Chomharthaí Téacs den téacs cuí agus tá cóip den téacs faoi iamh (féach 2C & 2D).

Seo a leanas mar atá fo-alt 57(1) den Acht Iompair 1950:

“Ní foláir na buan-fhógraí agus na buan-chomharthaí poiblí uile (lena n-áirítear ainmneacha stáisiún) a bheas á gcothabháil ag an mBord a bheith i nGaeilge ach is cead iad a bheith i nGaeilge agus i mBéarla.”

Seo a leanas mar atá fo-alt 9(1) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003:

“Féadfaidh an tAire, le rialacháin, a fhoráil gur i nGaeilge, nó i mBéarla agus i nGaeilge, a mhéid a bheidh sonraithe, a bheidh fógairtí taifeadta béil (cibé acu beo nó taifeadta) arna ndéanamh ag comhlacht poiblí, ceanteidil stáiseanóireachta a úsáideann comhlacht poiblí agus ábhar agus leagan amach aon chomharthaí nó fógrán dá chuid agus féadfar forálacha éagsúla a dhéanamh i ndáil le haicmí éagsúla comhlachta, fógairtí béil, stáiseanóireachta, comharthaí nó fógrán.”

Tá Rialacháin den chineál seo déanta in I.R. 391 de 2008, a leagan dualgais teanga áirithe i leith comharthaíochta ar chomhlachtaí poiblí le héifeacht ón 1 Márta 2009.

Rinne m’Oifig gach iarracht na cásanna seo a réiteach ar bhonn neamhfhoirmiúil le hIarnród Éireann thar thréimhse ceithre mhí, idir litreacha, glaonna gutháin agus cruinnithe, ach níor éirigh leis na hiarrachtaí sin.

Sa chás is go dtagann sé chun solais go bhféadfadh sé nach raibh nó nach bhfuil foráil áirithe de chuid Acht na dTeangacha Oifigiúla á comhlíonadh ag comhlacht poiblí, tá údarás agus cumhachtaí tugtha dom faoi ailt 21-29 den Acht sin le himscrúdú a dhéanamh ar an gcás. Bheartaigh mé tabhairt faoi imscrúdú sa chás ar an 14 Aibreán 2010 de bharr na ndualgas atá orm faoi fho-ailt 21(a) agus 21(b) den Acht agus mar a cheadaítear dom faoi fho-ailt 21(c) agus 21(f) den Acht de bharr ghearáin a bheith déanta liom.

Ba é an nós imeachta a bheartaigh mé don chéad chéim den imscrúdú ná litir a sheoladh chuig Príomhfheidhmeannach Iarnróid Éireann ag lorg eolais ar leith, freagraí ar cheisteanna ar leith chomh maith le haon fhaisnéis, taifid nó rud den sórt sin a bhain le hábhar an imscrúdaithe.

D’iarr mé go gcuirfí an t-eolas cuí sin ar fáil faoin 5 Bealtaine 2010 agus thairg mé deis ar shoiléiriú ar aon ghné de riaradh an imscrúdaithe trí theagmháil le m’Oifig.

I litir dar dáta an 4 Bealtaine 2010, thug Iarnród Éireann freagra ar na gearáin ar leith. Tá an chumarsáid sin mar AGUISÍN B leis an tuarascáil seo.

Tá dualgas orm mar Choimisinéir Teanga in aon chás ina seolaim imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Gnóthaí Pobail, Comhionannais agus Gaeltachta agus i gcás ina ndéantar gearán liom, faoi bhráid an ghearánaigh, maidir le fionnachtana an imscrúdaithe. Féadaim aon mholadh is cuí ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil sin. Tugadh aird chuí ar a raibh le rá ag Iarnród Éireann in ullmhú leagan críochnaitheach den tuarascáil seo.

Cuireadh an t-eolas, faisnéis agus eile ar fad a bhí iarrtha san imscrúdú ar fáil dom in am cuí agus is mór agam an comhoibriú sin ó Iarnród Éireann. Is trua liom, áfach, nach raibh ar a chumas é sin a dhéanamh le linn na ndeiseanna neamhfhoirmiúla a cuireadh ar fáil sular tionscnaíodh an t-imscrúdú seo, rud a d’fhág nach raibh de rogha agam ach dul i muinín imscrúdaithe.

CAIBIDIL 2

Cás Iarnróid Éireann

Sa fhreagra den 4 Bealtaine, atá mar AGUISÍN B leis an tuarascáil seo, rinne Iarnród Éireann neamhaird do na saincheisteanna ón imscrúdú i dtaca le sárú reachtúil a bheith i gceist in aon chás ar leith. Thug an comhlacht poiblí le fios gur aithníodh na dualgais faoi na hAchtanna éagsúla agus freagraíodh gach gearán ar leith mar seo a leanas:

“(1) (a) agus (b)

Déanann CIE Group Property bainistíocht ar Pháirceáil Carr ag stáisiúin Iarnróid. Tá na comharthaí atá faoi réir ag an imscrúdúchán seo ann le fada. Tá iarrtha agam ar CIE na comharthaí a bhaint anuas agus má tá comharthaí eile le cur ina háit nár mhór dóibh a bheith dátheangach.

(2) (a) agus (b)

Go ginearálta, is i mBéarla a bhíonn comharthaíocht ag crosaire comhréidh. Tá athdhearadh na gcomharthaí seo ar feitheamh agus beidh comharthaíocht dátheangach san áireamh. Tá scóip an tionscadail athdheartha an-mhór ach tabharfaidh mé tús áite don chrosaire ag Curravorrin in Inis i gContae an Chláir nuair a sheachadfar an chomharthaíocht nua.

3 (a) agus (b)

Is córas atá ann cheanna é ár gCóras Faisnéise Custaiméara agus ritheann sé ar sheanteicneolaíocht. Beidh forbairt bogearra ag teastáil uaidh chun aschur dátheangach a dhéanamh. Tá costáil a dhéanamh againn faoi láthair ar an góoras sin. Beidh maoiniú suntasach ag teastáil chun an t-athrú sin chuig téacs dátheangach a dhéanamh.

4(a), 5(a), 6(a)-6(d)

Is comharthaíocht shealadach í seo a priontáladh go háitiúil le dul i ngleic le riachtanais seirbhíse custaiméara ghearrthéarmacha. Mheabhraigh mé don fhoireann áitiúil faoin riachtanas do chomharthaíocht dátheangach.

7(b) agus (d)

Baineann comharthaíocht carrchlóis le CIE agus le hoibreoir an Charrchlóis, NCPS. Is comharthaí sealadacha iad seo agus tá iarrtha agam ar CIE iad a bhaint anuas ar fad.

7 (a), (e) agus (f)

Comharthaí ata le baint anuas nó comharthaíocht dátheangach a chur ina n-áit.”

CAIBIDIL 3

Osradharc Ginearálta ar an Imscrúdú

Is comhlacht poiblí é Iarnród Éireann chun críche Acht na dTeangacha Oifigiúla mar go bhfuil sé liostaithe chuige sin sa Chéad Sceideal den Acht. Dá réir sin, tá dualgas ar an gcomhlacht sin cloí le forálacha reachtúla an Achta. Anuas air sin, tá dualgais teanga ar leith leagtha ar Iarnród Éireann faoi reachtaíocht eile i.e. an tAcht Iompair 1950 agus an tAcht um Thrácht ar Bhóithre 1961 (mar atá sonraithe i bhfo-alt 6.1.2 den Lámhleabhar do Chomharthaí Trácht). Is léir gur bhain an cás áirithe seo leis an reachtaíocht sin uile.

Feictear dom ón gcás atá curtha i láthair an imscrúdaithe ag Iarnród Éireann gur dócha gur de bharr athruithe thar na mblianta agus míthuiscintí ar an reachtaíocht gur tháinig na fadhbanna seo le comharthaíocht chun cinn.

Tá sé tugtha le fios i míreanna 1 agus 2 den fhreagra ó Iarnród Éireann go bhfuil ‘*na comharthaí atá faoi réir ag an imscrúdú seo ann le fada*’ agus ‘*Go ginearálta, is i mBéarla a bhíonn comharthaíocht ag crosaire comhréidh*’. Ní fheictear don imscrúdú gur féidir glacadh le ceachtar den dá argóint seo mar leithscéal nach féidir an scéal a chur ina cheart.

Tá tagairt déanta d’athdhearadh na gcomharthaí ag an gcrosaire comhréidh atá faoi chaibidil san imscrúdú seo. Ní fheictear don Oifig seo go mbeadh athdhearadh den chineál seo cuí mar go bhfuil dearadh na gcomharthaí seo leagtha amach go soiléir agus go reachtúil sa Lámhleabhar do Chomharthaí Trácht, a eisíodh faoi na hOrdúcháin faoin Acht um Thrácht ar Bhóithre 1961 agus nach féidir athdhearadh a dhéanamh orthu gan leasú ar na hordúcháin sin.

Ar chomhlachtaí poiblí féin amháin atá an dualgas a chinntiú go bhfuil siad ar an eolas agus cothrom le dáta faoina ndualgais reachtúla faoin dlí agus go bhfuil an dlí sin á chur i bhfeidhm acu mar is cuí.

D’fhéadfaí freisin an t-imscrúdú seo a sheachaint ar fad agus déileáil leis an ábhar ar bhonn neamhfhoirmiúil dá gcuirfí i scríbhinn ón dtús an seasamh a bhí ag an gcomhlacht poiblí.

CAIBIDIL 4

Tuarascáil, Fionnachtana agus Moltaí

Tá dualgas ar an gCoimisinéir Teanga in aon chás ina seolfaidh sé imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Gnóthaí Pobail, Comhionannais agus Gaeltachta, agus i gcás ina ndéantar gearán leis an gCoimisinéir Teanga, faoi bhráid an ghearánaigh, maidir le fionnachtana an imscrúdaithe agus féadfaidh sé aon mholtaí is cuí leis ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil.

Fionnachtain an Imscrúdaithe

Is í seo a leanas fionnachtain an imscrúdaithe:

Gur sháraigh Iarnród Éireann na dualgais reachtúla teanga atá daingnithe faoi na hordúcháin atá déanta faoi fho-alt 95(16) den Acht um Thrácht ar Bhóithre 1961 (mar atá sonraithe i bhfo-alt 6.1.2 den Lámhleabhar do Chomharthaí Trácht), faoi fho-alt 57(1) den Acht Iompair 1950 agus faoi na rialacháin atá déanta faoi fho-alt 9(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 i gcás comharthaíocht éagsúil a cuireadh in airde in Inis i gCo. an Chláir.

Moltaí an Imscrúdaithe

Is iad seo a leanas moltaí an imscrúdaithe:

- (1) Go gcuirfidh Iarnród Éireann meamram eolais inmheánach chuig na hoifigigh chuí in Iarnród Éireann atá freagrach as comharthaíocht sa chomhlacht, laistigh de 6 seachtain ó dháta na tuarascála seo, ag tabhairt le fios dóibh gur sáraíodh an reachtaíocht sa chás seo, ag leagan amach a ndualgais reachtúla agus ag meabhrú dóibh go bhfuil sé mar dhualgas orthu a chinntiú nach ligfear dá leithéid de shárú tarlú arís.
- (2) Go ndéanfar leasú a luaithe agus is féidir ach laistigh de thréimhse 3 mhí ar a dhéanaí ar an gcomharthaíocht míchruinn mar atá leagtha amach i míreanna 1, 4, 5, 6 agus 7 de fhreagra Iarnróid Éireann agus go gcuirfear dearbhú ar fáil don Oifig seo go bhfuil an obair sin curtha i gcrích.
- (3) Go ndéanfar leasú a luaithe agus is féidir ach laistigh de thréimhse 3 mhí ar a dhéanaí ar an gcomharthaíocht ag an crosaire comhréidh a bhfuil tagairt dó i mír 2 den fhreagra ó Iarnród Éireann le go mbeidh sé ag teacht leis an dearadh atá leagtha amach sa Lámhleabhar de Chomharthaí Trácht, a bhfuil cóip den léaráid chuí curtha ar fáil d'Iarnród Éireann ag an Oifig seo.
- (4) Go ngabfar ar aghaidh le forbairt bhogearraí atá ag teastáil don Chóras Faisnéise Custaiméara le go mbeidh ar a chumas aschur dátheangach a dhéanamh a luaithe agus is féidir, agus go gcoinneofar an Oifig seo ar an eolas faoin bhforbairt sin.

- (5) Go gcuirfear socruithe cúí i bhfeidhm laistigh d'Iarnród Éireann le cinntiú go ndéantar próiseáil tráthúil ar cheisteanna ón Oifig seo maidir le gearáin ón bpobal faoi sháruithe ar fhorálacha reachtúla teanga.

CAIBIDIL 5

Achomhairc chuig an Ard-Chúirt

Meabhraítear anseo go bhfuil sé de cheart ag páirtí in imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, nó ag aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara Teanga tar éis imscrúdaithe den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh. Is ceart a thabhairt faoi deara gur gá achomharc a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 seachtaine tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a thabhairt don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc. Féach freisin I.R. 14 de 2007.

Seo a leanas mar atá na forálacha sin d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003:

Fo-alt 28(1)

Féadfaidh páirtí in imscrúdú faoin Acht seo nó aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh.

Fo-alt 28(2)

Déanfar achomharc faoi fho-alt (1) a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 sheachtain tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a thabhairt don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc.

Fo-alt 28(3)(a)

I gcás ina ndéanfaidh an Ard-Chúirt achomharc faoin alt seo ag duine, seachas ag ceann, a dhíbhe, féadfaidh an Chúirt sin, má mheasann sí gur ghabh tábhacht phoiblí eisceachtúil leis an bponc dlí lena mbaineann, a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais an duine i ndáil leis an achomharc, nó iad go léir, a íoc.

Fo-alt 28(3)(b)

Féadfaidh an Ard-Chúirt a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais duine, seachas ceann, i ndáil le tarchur faoin alt seo, nó iad go léir, a íoc.

Fo-alt 28(4)

Maidir le cinneadh ón Ard-Chúirt tar éis achomhairc faoi fho-alt (1), sonrúfar ann, i gcás inar cuí sin, an tréimhse ar laistigh di a thabharfar éifeacht don chinneadh.

CAIBIDIL 6

Tuairimí á Lorg

Faoi fho-alt 26(4) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, iarraim mar Choimisinéir Teanga ar Iarnród Éireann aon tuairimí a bheadh aici maidir le fionnachtana agus moltaí atá ar áireamh sa tuarascáil seo a chur faoi mo bhráid laistigh de thréimhse 6 seachtaine tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí atá sa tuarascáil a bheith faighte ag Iarnród Éireann.

Seán Ó Cuirreáin
An Coimisinéir Teanga

Dáta: _____

AGUISÍN B

08.01.2013

A Choilm, a chara,

Go raibh maith agat as do litir dar dáta an 17 Deireadh Fómhair 2012 maidir le hImscrúdú 144C. Gabhaim leithscéal leat faoin moill atá le mo fhreagra.

Maidir le comharthaíocht leictreonach, tuigtear dom go mbeadh costas an-ard ag baint le bogearraí a leasú chun eolas dátheangach a éascú faoi láthair. Mar is eol duit, b'fhéidir, tá Iarnród Éireann i lár géarchéim airgeadais faoi láthair agus ní féidir tabhairt faoi go leor tionscadal ar mian linn tosú orthu i láthair na huaire, an ceann seo san áireamh.

Iarradh orm tosaíocht a thabhairt don tionscadal seo nuair a bheidh maoiniú ar fáil agus coinneoidh mé ar an eolas tú nuair a gheobhaidh mé féin tuilleadh eolais.

Mise le meas,

Barry Kenny,
Iarnród Éireann.

CIÉ Group of
Companies

Cathaoirleach Chairman - P Gaffney(UK); **Stiúrthóirí** Directors: L Baker, M Cullen, M Giblin, P McGarry, J Moloney,
C Perry(UK), D Smyth; **Príomh Fheidhmeannach** Chief Executive: AR Feam
Cuideachta Theoranta Cláraithe in Éirinn ag Stáisiún Uí Chonghaile, Baile Átha Cliath 1
A Limited Company Registered in Ireland at Connolly Station, Dublin 1 No. 119571 Vat No. IE 4812851 O

AGUISÍN C

A Choilm a chara,

Go raibh maith agat faoi do litir dar dáta an 7ú Feabhra, 2013.

Sula bpléifidh mé pointí ar leith, ba mhaith liom léiriú a thabhairt ar na dúshláin airgeadais a bhfuil Iarnród Éireann ag tabhairt aghaidh orthu.

Tháinig laghdú €39.3 milliún ar ioncam iomlán na cuideachta idir 2008 agus 2012 agus tháinig laghdú €55.5 milliún ar íocaíochtaí iomlána Oibleagáide Seirbhíse Poiblí na cuideachta.

Mar thoradh air sin b'éigean dúinn laghdú mór a dhéanamh ar chostais – níorbh leor an laghdú €79.4 milliún a rinneadh ar chostais sa tréimhse chéanna agus ní mór costais a laghdú tuilleadh.

Ag an am céanna, tá clár infheistíochta na cuideachta ciorruithe. Faoi láthair ní mór tús áite a thabhairt do thiomantais conartha agus tábhacht- sábháilteachta i dtaobh infheistíochta caipitil.

An costas measta le comharthaíocht leictreonaic a dhéanamh go hiomlán dá-theangach ná €1 milliún. Faraor, níl an maoiniú againn chun é seo a bhaint amach ag an tráth seo.

Táimid tiomanta, áfach, feabhas a chur ar an soláthar seirbhíse Gaeilge ar bhealach praiticiúil. Táimid ag tabhairt tús áite do roinnt tionscnamh ar chostas íseal laistigh de scóip Acht na dTeangacha Oifigiúla agus lasmuigh dó lena n-áirítear:

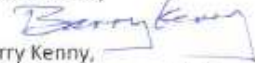
- An acmhainn a bheith ag an Ionad Eolais do Chustaiméirí diriú ar sheirbhís Ghaeilge a chur ar fáil do gach custaiméir ar an nguthán
- Comhlíonadh iomlán maidir le fógraí uathoibríocha ar thraenacha agus i stáisiúin
- Cur leis an láithreán gréasáin lena chinntiú go bhfuil formhór mór an láithreáin gréasáin go hiomlán dá-theangach
- Athbhreithniú ar fhoirmeacha custaiméirí agus ar fhreagraí uathoibríocha ríomhphoist lena chinntiú go bhfuil siad ag comhlíonadh go hiomlán leis an Acht
- Líofacht foirne i nGaeilge a fhorbairt agus Gaeilge a spreagadh ar an láthair oibre

Cé go bhfuilimid in ann na réimsí sin a fhorbairt beidh deacrachtaí againn seirbhís dhá-theangach a sholáthar i réimsí ina bhfuil caiteachas suntasach de dhíth.

I bhfianaise a bhfuil ráite thuas, iarraim go dtabharfaí cead d'Iarnród Éireann ag an tráth seo maolú ar a cuid dualgas maidir le forálacha ar leith d'Acht na dTeangacha Oifigiúla a bhaineann le ceanglais chomharthaíochta. Bheinn buíoch díot ach comhairle a chur orm más ceart dom an t-iarraitas seo a chur chuig duine éigin eile.

Dearbhaim go leanfaimid ag tacú le hAcht na dTeangacha Oifigiúla agus go bhfuil dea-thoil ann ina leith agus tá aiféala orm go bhfuil an staid airgeadais ina bhfuilimid ag dul i bhfeidhm ar a gcumas an Acht a chomhlíonadh go hiomlán.

Mise le meas,

Barry Kenny,
Bainisteoir, Cumarsáid Chorpóraide

